

De "Don Ricardo" a doctor Carles

El 17 de desembre va morir a l'Hospital de Jesús el cardenal Ricard Maria Carles Gordó, que residia a Tortosa des que va jubilar-se com a arquebisbe de Barcelona. El dia 19 es va celebrar un solemne funeral a Barcelona, tal com corresponia al seu rang, i a la tarda va ser soterrat a la basílica de la Mare de Déu dels Desemparats de València, tal com ell volia. El seu nom ha estat present a la vida de Tortosa durant 44 anys. Va arribar-hi sent mossèn Carles. Aquí esdevingué "don Ricardo" i a Barcelona, el doctor Carles.

Josep Bayerrí Raga

El bisbat de Tortosa tenia fama de ser el més conservador de Catalunya. No era només la figura del bisbe Manuel Moll Salord (1943-1968), que havia gosat dir que Franco era l'enviat de Déu per salvar l'Església quan la inauguració del monument del riu, sinó també per l'equip que l'envoltava i els seglars que dirigien les organitzacions catòliques. Els canonges que comandaven la cúria (Ovidio Tobias, García Sancho, Gil Salafranca, Ramon Boix i el vicari general Joaquim Blanch) mantenien posicions ideològiques properes al feixisme. S'havia entrat, però, en uns nous temps en què el nacionalcatolicisme estava a punt de desaparèixer i les confrontacions entre la cúpula episcopal espanyola, dirigida pel cardenal Vicente Enrique Tarancón (1971-1981), i el govern del general Franco serien cada vegada més fre-

qüents.

El 1969 va arribar el bisbe Carles. Amb 43 anys, procedia d'una parròquia de València i tenia llarga experiència pastoral. El seu nomenament pel papa Montini fou considerat un avenç progressista: anava vestit amb *clergyman*, un estil més obert, era fàcil veure'l passejant pel carrer i d'excursió a la muntanya. Va renovar el govern diocesà tot col·locant gent propera a ell: els canonges Erminio Capsir i Jesús Carda, vicaris generals; Josep M. Ribes, canceller-secretari; i Manuel Giner com a jutge. Prompte, però, tot quedà en pura imatge. Carles, molt espiritualista, era de tarannà conservador i dogmàtic, havia simpatitzat amb l'Opus Dei i tenia pànic a tota mena de conflictivitat. Passà a governar una diòcesi amb un clergat i una feligresia que eren com ell: majoritàriament dretans, conservadors i refractaris als avenços socials. La simbiosi es produí enseguida. Tot i que va fer

manifestacions en contra de les centrals nuclears i la marginació del territori, el 1979 va prohibir que els capellans formessin part de les candidatures independents a la Ribera d'Ebre i el Priorat, la qual cosa va suposar la fugida d'alguns capellans amb gran prestigi popular. Però, malgrat això, el govern del bisbat no li creà grans problemes, ja que va gaudir del suport incondicional de la burgesia local tortosina i les classes socials dominants.

El papa Wojtyła (1978-2005), que ja havia començat la seua creuada de salvació universal, va enviar Carles a domesticar la diòcesi de Barcelona. Va deixar de ser "don Ricardo" per esdevenir el doctor Carles, atès que a Barcelona anomenen així els seus bisbes. El cas va ser que Barcelona no era Tortosa; hi havia una gran tradició progressista nascuda del Vaticà II i alimentada durant el pontificat de l'arquebisbe Narcís Jubany (1971-1990), que estava arrelada al

Després dels 21 anys de pontificat, Ricard M. Carles va continuar sent considerat un tortosí més.

clergat i les organitzacions cristianes de base. Van començar les prohibicions i la marginació de tots els que manifestessen connivència amb el laïcisme seguint el més pur estil restauracionista; fins i tot no va sintonitzar amb alguns dels seus bisbes auxiliars que va desplaçar. Davant la situació, Carles, tímid i introvertit, començà a aïllar-se en un entorn tancat a la gent de la seua confiança, a l'hora que, seguint les directius vaticanes, anava proposant la substitució dels bisbes catalans per nous prelats en la línia de la Conferència Episcopal Espanyola presidida per Rouco Varela des del 1999, amb Carles com a vicepresident,

mentre s'oposava amb força al reconeixement d'una conferència episcopal pròpia per a Catalunya. Alhora, era premiat per Wojtyła esdevenint cardenal (1994) i membre del consell per a l'estudi dels problemes econòmics i organitzatius del Vaticà (1995). La trajectòria de Ricard M. Carles a Barcelona ha sigut àmpliament comentada, per tant, m'estalviaré fer-ne més valoracions. El 2004 es va jubilar i va tornar a Tortosa, on ha viscut els darrers nou anys en una total discreció, conreat pels seus i respectat per tothom. A fi de comptes, va tornar a ser "don Ricardo". Per sort, tot això és ja història. ■